

Themabijeenkomst HEO-vraagstukken voor praktijkgericht onderzoek en verbinding met het onderwijs

Naam themabijeenkomst: HEO-vraagstukken voor praktijkgericht onderzoek en verbinding met onderwijs
Datum: 21 mei 2021

Georganiseerd door:

Derk Jan Kiewiet, directeur Windesheim, lid sectoraal adviescollege
Patrick Bemelmans, directeur academie Communication en Creative Business, NHL Stenden
Gabriëlle Kuiper: directeur HKU, voorzitter sectoraal adviescollege
Mark Mobach, lector Hanzehogeschool/ Haagse Hogeschool, commissielid verkenning HEO
Paul Ganzeboom, voorzitter sectorraad HEO, Hanze hogeschool
Nahied Rezvani: lid sectoraal adviescollege, Directeur Business
Karin Verschoor-Withag, lid sectoraal adviescollege, directeur Saxion

Verslaglegging: Melissa Keizer en Asha Dijkstra, secretaris en co secretaris verkenningcommissie HEO van de Vereniging Hogescholen.

Samenvatting

Vraagstukken uit de praktijk dienen meer integraal en vanuit samenwerking van verschillende disciplines benaderd te worden. Samenwerking kan vanuit complementariteit van gekozen specialisaties (wellicht vraagt dit tot afstemming tussen hogescholen). Kijk bij de vraagarticulatie ook naar de vraag achter de vraag. Hierdoor komt er meer aandacht voor onderliggende vraagstukken met een langere horizon. Regionale vragen kunnen nationale en/of internationale dimensies hebben waardoor (inter)nationale samenwerking gewenst of zelfs noodzakelijk is, probeer deze (inter)nationale dimensie toe te voegen en te waarderen. Betrek bij de vraagarticulatie ook nieuwe invalshoeken (digitalisering, data). Wees bij de uiteindelijke vraagformulering zowel volgend als leidend.

Gebruik en sta open voor meerdere methodologieën, nu wordt er vaak nog gewerkt met een klassiek onderzoeksparadigma. Verbindt lang- en kortcyclisch onderzoek, o.a. door meer continuïteit en/of samenhang van het kortcyclisch onderzoek (roadmap). Dit kan naar voren komen in een sterkere onderzoeksprogrammering binnen maar ook tussen hogescholen.

Zie PGO meer als een samenwerkingsverband waar verschillende partijen met hun doelen en belangen samenkomen. Heb oog voor de verschillen, maar verbindt ze. PGO is zelf ook een ecosysteem, richt het als zodanig ook in (bijvoorbeeld door innovatiewerkplaatsen, living labs, communities, CoE's etc.). Wees hierin goed herkenbaar (bv d.m.v. voorbeelden/toepassingen) voor nieuwe en relevante deelnemers (zoals betrokken burger, mbo) aan het systeem, zodat het systeem als geheel meebeweegt met veranderingen.

Studenten hebben een belangrijke plaats in het PGO (één van de partijen in het ecosysteem).

Aandacht voor andere graden (Ma, PD) mag niet ten koste gaan van de aandacht voor de Ba-student.

Het overgrote merendeel van onze studenten gaat vanuit Ba naar het werkveld. Heb dan ook aandacht voor LLL binnen de uitvoering van PGO.

Inleiding

De afgelopen 20 jaar heeft het praktijkgericht onderzoek een stevige positie gekregen in het hbo. Waarbij men bouwt aan een sterke verbinding van het onderzoek met zowel het onderwijs als het werkveld. Deze themabijeenkomst verkent de rol en betekenis van het onderzoek in het Hoger Economisch Onderwijs, en welke stappen er vanuit de gezamenlijkheid genomen dienen te worden voor een verdere verrijking van deze betekenis.

Opening door: Derk Jan Kiewiet

Doel: input geven voor de sectorale verkenning ten behoeve van het hoger economisch onderwijs. Er zijn zes bijeenkomsten. Dit is bijeenkomst zes. Vandaag staat in het teken van Praktijkgericht onderzoek.

Twee sprekers leiden het thema in.

Spreker: Mark Mobach (lector Facility Management, lid van de verkenningscommissie)

We zijn als hogeschool bachelor gedreven en gaan nu steeds meer richting masters waarin onderzoek steeds belangrijker wordt. Het is belangrijk ons af te vragen welke vraagstukken een rol spelen, gelet op wat de samenleving en de praktijk vraagt. We zien dat onderzoek daarin steeds belangrijker wordt en dat onderzoek en lectoraten steeds meer gezien en herkend worden binnen en buiten hogescholen. Ook zien we steeds meer samenwerkingsverbanden (praktijk, onderwijs en onderzoek).

Er is een breed netwerk van bedrijven, kennisinstellingen, overheden en burgers aan het ontstaan. Het begrip burgers is breed: in allerlei hoedanigheden maken mensen onderdeel uit van de samenleving. Het is uiterst belangrijk om diverse burgers uit alle lagen en in allerlei ontwikkelingen te betrekken.

Het is belangrijk om proeftuinen in te richten waar jongeren zich mogen ontwikkelen en waar fouten gemaakt mogen worden. We bouwen samen met de praktijk aan oplossingen met jonge professionals. Daarbij richten we ons op regionale ecosystemen. Het regionale ecosysteem is cruciaal. In diverse regio's spelen verschillende vraagstukken een centrale rol. Het is belangrijk deze vraagstukken gezamenlijk op te pakken.

De waarde is niet alleen economisch, maar ook ethisch, sociaal, maatschappelijk en esthetisch. De structurele samenwerking is nodig om kennis te ontwikkelen en toepassing te realiseren. Er is ook ruimte nodig om fouten te mogen maken. Dit vraagt geduld, liefde en aandacht.

Een strategische inbedding is daarin belangrijk, evenals samenwerking met organisaties en bedrijven. Health is een voorbeeldproject binnen de Hanzehogeschool. De praktijk is cruciaal. Een bestuurlijk convenant helpt om verbindingen beter vorm te geven, omdat er een structurele samenwerking onderligt.

Er zijn ook thema's die heel Nederland raken. Denk aan: klimaat en milieu, gezondheid en maatschappij en veiligheid. Die raken de onderzoeksagenda in heel Nederland. Het is goed om daar vandaag aandacht aan te besteden.

Er wordt actief deelgenomen in beroepsverenigingen in samenwerkingsverbanden onderzoek te laten doen en daarin ook onderwijs te geven. Kortom: integratie bevordering onderwijs en onderzoek in samenwerking met de praktijk ten behoeve van de samenleving.

Er zijn voorbeelden van onderzoeken waar cohorten van eerstejaars aan meedoen. Er wordt niet alleen data opgehaald, onderzocht en gepubliceerd. De onderzoeksresultaten worden ook gedeeld in het onderwijs. Daarbij staan niet alleen objectieve data centraal, ook de beleving van mensen wordt onderzocht.

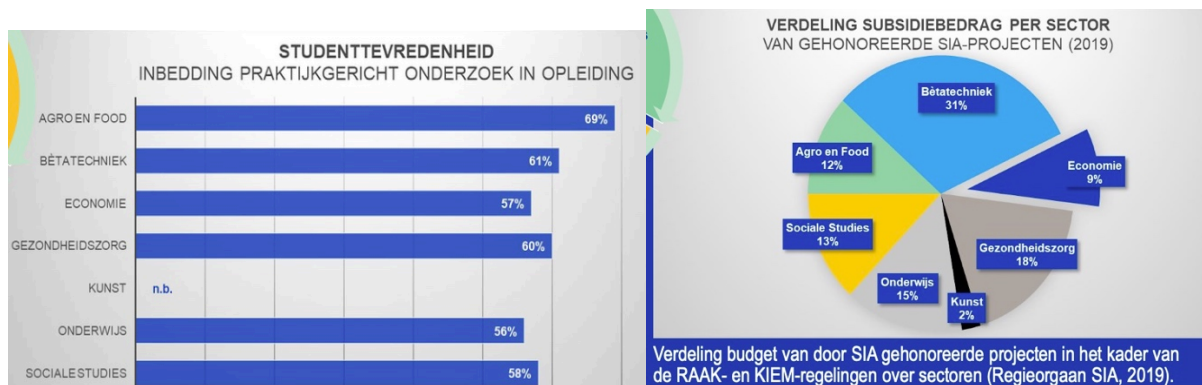
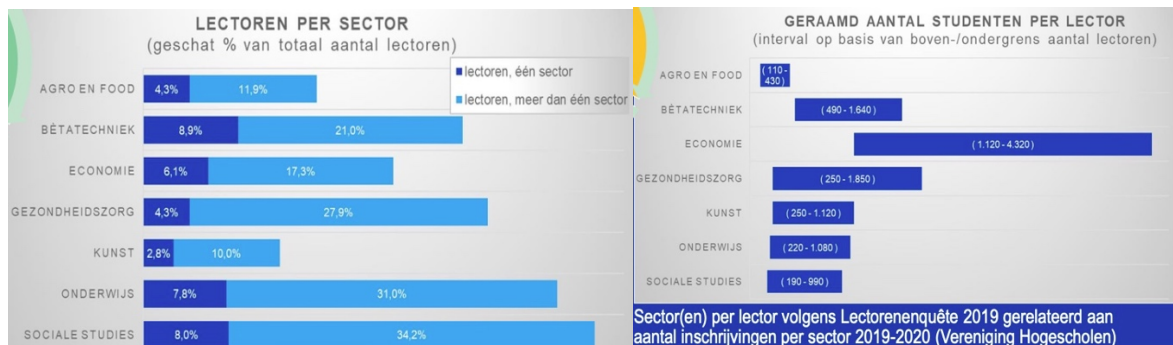
Het is enorm belangrijk om onderwijs, onderzoek en praktijk in samenhang te onderzoeken. Holistisch denken is hierin essentieel.

Spreekster: Cornelis Geldof (programmamanager Nationaal Regieorgaan Praktijkgericht onderzoek SIA)
 Vanuit de commissie Sent 2014: "De verkenningcommissie constateert dat het werkveld een grote innovatieopgave heeft om te komen tot wendbare en duurzame organisaties. De verkenningcommissie is van mening dat hogescholen als kennisinstellingen een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het realiseren van deze opgave, zowel door het opleiden van professionals met onderzoekend vermogen als door het gericht inzetten van het praktijkgericht onderzoek binnen de instellingen."

Cornelis geeft een aantal cijfers en feiten met betrekking tot PGO en de sector hoger economisch onderwijs. Vervolgens geeft hij een beschouwing hierop wat opvalt en waar eventuele kansen of risico's liggen. Met name het aantal studenten in verhouding tot het (relatief lage) aantal lectoren valt op. En het aantal aanvragen voor projectgelden gericht op typische HEO-vraagstukken.

We kennen 9% subsidie projecten en aanvragen. Ook dat is te laag. Er zijn diverse verklaringen voor te geven: worden er te weinig onderzoeksvragen in het HEO gesteld in verhouding tot de andere sectoren? Of is er praktijkgericht onderzoek zonder subsidie van Raak gestart? Het lijkt erop dat de positie van lectoren in deze sector fors versterkt kan worden. Welke thema's vinden we belangrijk? En wat is de rol van het HEO ten opzichte van andere domeinen? We hebben het dan over multidisciplinaire invalshoeken.

Hoe kunnen we de verbinding met het onderwijs sterker maken? En hoe gaan we om met de beroepspraktijk? Hierover gaan we verder brainstormen in de break out sessies.

Tijdens de break-outs gaan we in op de onderstaande vragen.

- **Heden;** Wat is praktijkgericht onderzoek in het economisch domein? Over welk onderzoek hebben we het dan en wat is de impact van dat onderzoek?
- **Toekomst;** Wat zijn relevante toekomstige ontwikkelingen en hoe kunnen we daarmee de impact en zichtbaarheid van dit onderzoek vergroten?
- **Omgeving;** Hoe verhoudt dit onderzoek zich tot het Nederlandse en Europese innovatiebeleid? Welke bijdrage kan het leveren aan een versterking van het maatschappelijk verdienvermogen?
- **Quadruple helix;** Naast bedrijfsleven en overheid voegen veel hogescholen de burger toe als samenwerkingspartner in hun regionale ecosystemen. Welke kansen biedt dat voor ons onderzoek? Zien we dat terug in de impact op de samenleving?
- **Onderwijs;** Is er behoefte om de verbinding tussen onderzoek en onderwijs verder te versterken en zijn de professionele masters en professional doctorates hiervoor geschikte instrumenten?

Heden en toekomst praktijkgericht onderzoek in het hoger economisch domein

Wat zijn relevante toekomstige ontwikkelingen en hoe kunnen we daarmee de impact en zichtbaarheid van dit onderzoek vergroten?

1. Waar richten we ons op in PGO?
 - Scope van het PGO nog teveel vanuit één opleiding, belangrijk verbanden te leggen tussen verschillende disciplines zodat naar verschillende invalshoeken wordt gekeken (multidisciplinair/interdisciplinair).
 - Dat HEO een bescheiden plek heeft in PGO komt doordat de sector erg versnipperd is. Er is een enorme versnippering van type bedrijven en type vraagstukken. Er is weinig gemeenschappelijk initiatief, weinig duaal aanbod.
 - Probleem hier is dat de bedrijven een hele brede vraag hebben en soms ook moeite om hun onderzoeksvraag te formuleren. Je doet dan onderzoek gericht op bedrijfsproblemen en hebt daardoor te weinig focus. De HEO sector is daardoor weinig zichtbaar.
 - Instellingen zouden hierin een keuze moeten maken: ga je voor focus/specialisatie, dan moet je dus bepaald onderzoek ook niet doen en aanvragen laten liggen. Daarnaast zou het een aanbeveling zijn als instellingen met dezelfde opleidingen eigen specialisaties PGO hebben, opdat bijvoorbeeld onderzoek aan Maastricht zich echt op een ander type vraagstuk richt dan de hotelschool in Leeuwarden en daar ook haar onderwijs op focust.
 - Er zijn HEO lectoraten die zich specialiseren zoals finance. Die publiceren dan ook in journals en zijn daardoor zichtbaarder dan lectoraten die zich op een brede waaier van oplossen van maatschappelijke of bedrijfsproblemen richten.
 - Meer integraal kijken in plaats van alleen eigen perspectief
2. Kort cyclisch en lang cyclisch onderzoek, en vormen van onderzoek
 - Lang cyclische samenwerking/onderzoek is essentieel naast kort cyclisch onderzoek. De wisselwerking hiertussen kan duurzame samenwerking en verbinding opleveren
 - Voor Economisch domein is het lastig de toegevoegde waarde in te schatten op onderzoeksvlak.
 - We houden de klassieke onderzoeken in stand. Daardoor belemmeren we ontwerpende, innovatieve, creatieve en experimentele onderzoeken.
 - Ontwerpgericht onderzoek. Onderzoeken om uiteindelijk tot ontwerp te komen van een nieuwe dienst. Onderzoek inzetten om tot een product of dienst te komen.
 - Wij stimuleren om 'de vraag achter de vraag' te stellen in het PGO: de gebruiker of doelgroep is belangrijk en sterker in het HBO.
 - Snelle ontwikkeling op gebied van nieuwe onderzoek vormen. Hoe blijf je bij in die snelle veranderde onderzoeksvormen

3. Onderwijs, onderzoek en praktijk moeten nog beter aansluiten
 - Open mind, nieuwgierig zijn en multidisciplinair werken is essentieel. Ontwikkelen van een onderzoekende houding
 - Belang van netwerken (ervaring opdoen) benadrukken in onderwijs, waarbij initiatief vanuit student moet komen
 - Geef de student meer ruimte waarbij leeruitkomsten en maatschappelijke vraagstukken leidend zijn. Dit geeft mooie nieuwe initiatieven/ideeën
 - Vanuit didactiek: ervaringsgericht leren vanuit de basis meenemen, kritisch reflecteren belangrijke randvoorwaarden voor student
 - Nog veel te doen aan interne processen hogescholen om onderzoek in het economische domein echt op orde te krijgen, te zorgen dat het écht goed functioneert in verschillende ecosystemen. Opdracht aan onszelf is dan ook: hoe zorgen we er als economische sector voor dat we de natuurlijke partner worden bij (onderzoeks)vragen uit het bedrijfsleven? Spraakmakende voorbeelden van goed onderzoek zouden het economische domein daarbij kunnen helpen; zowel intern als extern.
 - Het economisch onderzoek moet meer relevant worden voor het bedrijfsleven, want dan zullen studenten dat ook zien vanuit stages en zullen docenten ook de toegevoegde waarde van het onderzoek zien.
 - Leg de nadruk meer op “practical thinking” en minder op de methodologie.
 - Veranderingen in de curricula zijn nodig. Maak de overgang van Scripties naar beroepsproducten.
 - Innovatiewerkplekken waar studenten en docenten aanwezig zijn. Daar worden vrije ruimtes voor gecreëerd, maar deze zijn nog in ontwikkeling. Co financiering, co samenwerking is hierin nodig.
 - In het economisch domein is er bij ons onderzoek nog regelmatig een gebrek aan bijdragen vanuit de sector. Het is daarbij lastig om te zorgen dat de studenten voldoende onderzoek kunnen doen, omdat er vaak om extra handen in het bedrijf gevraagd wordt.
 - Verzin oplossingen om onderzoeken structureel in te bedden en niet telkens het wiel opnieuw uit te vinden. Maar een soort roadmap: de ene student maakt iets voor de student die erna komt.
 - Het delen van voorbeelden via een digitaal platform kan helpen kennis te delen en duurzaam te maken.
 - Vervang stages door onderzoek bij lectoraten.
 - Elke opleiding zou een onderzoeksagenda moeten maken.
 - Via de studenten is de verbinding met de praktijk. Studenten doen veel onderzoek maar wordt gezien als onderwijs. Maak dit onderscheid duidelijker.
 -
4. HEO-vraagstukken, zichtbaarheid en imago
 - Voor de toekomst is de platformeconomie heel belangrijk en het belang van data. De modale economiestudent weet daar te weinig van; data is het nieuwe goud hoor ik weleens, maar met de huidige kennis kunnen onze studenten dat goud niet delven.
 - Uitdaging om mee te blijven gaan met ontwikkelingen verduurzaming, circulariteit en gebruik van data
 - Waar gaan we gezamenlijk op in zetten? Zodat het ook helder is voor de buitenwereld. Voor je het weet worden we alleen financieel economische bekeken terwijl er zo veel breder is wat wij aan kennis en kunde hebben rondlopen in onze sector.
 - Cross-sectoraal werken bij PGO wordt belangrijker: economie gaat over het gedrag van mensen, door daar (beter) grip op te krijgen kunnen we (meer) impact krijgen op andere sectoren. Vandaar: we moeten af van het sectorale denken en het bedienen van de praktijk. We hebben een rol voor ook de nabije toekomst van onze studenten. Die wil je het beste in door vanaf het begin vanuit de praktijk ook

de onderzoeksvaardigheden mee te nemen. Een multidisciplinaire benadering moet daarbij voorop staan. We zitten nog te veel in het traditionele patroon. Cross- sectoraal is er veel meer mogelijk.

- In Nederland is het onderzoek te veel subsidiary driven en te weinig gericht op eigen onderzoek obv knelpunten in de maatschappij.
 - Het HEO kan bijdragen in praktijkgericht onderzoek vanuit het begeleiden van transities en duurzaamheid (kantelen van onze samenleving).
 - Bouw het holistisch denken in waardoor er een meervoudige waardecreatie kan ontstaan.
 - Ondersteunen van (kleine) ondernemingen is belangrijk. Onze HEO opleidingen kunnen hierin goed ondersteunen. Daarmee word je nog meer een kennisinstelling.
 - Samenwerken met gemeentes bv ten aanzien van MKB en de SDG's. Dat zijn mooie voorbeelden van praktijkgericht onderzoek.
 - Het HEO kan veel bijdragen aan duurzaamheid, finance, transities. We gaan te veel uit vanuit het groei denken. We moeten onze samenleving gaan kantelen. Het HEO domein kan hierin een mooie bijdrage leveren.
 - Directeuren in ons domein zijn pas sinds kort bezig met de vraag dat ze zich te weinig profileren.
 - Focussen op digitale fysieke economie en de footprint van economische activiteiten.
 - Beweging naar digitalisering. Brede sector. Versnipperd. Heel snel in beweging. Moeilijk inzien waar de jonge professional over 5 jaar met welke vraagstukken zich moet bezighouden, maar je hem erop voorbereiden. Daar is methodische kennis voor nodig.
 - Heel veel economisch onderwijs is heel klassiek. Achterhaalde theorieën worden als klassiekers verkocht, dus dat moeten we niet meer doen.
 - Er is een toename waarneembaar in de complexiteit van de grote maatschappelijke problemen. Daarbij, de beschikbare data verdubbelt per dag. Hoe ga je dat selecteren en gebruiken? Dat kan goed via praktijkgericht onderzoek, dat snel toepasbaar moet zijn, in een korte time-to-market. Vandaar dat er meer aandacht moet komen voor kort-cyclisch onderzoek waar je studenten goed bij in kan zetten. Maar kort-cyclisch onderzoek kan niet zonder lang-cyclisch onderzoek. De combinatie ervan is cruciaal voor het praktijkgericht onderzoek.
5. Transparantie, samenwerken en open verbindingen
- Elkaar kunnen vinden,
 - kan een bedrijf x de juiste persoon vinden? Hoe groter de instellingen worden, hoe lastiger dat wordt.
 - . We moeten dat meer laten zien wat we doen. Waar we al lang samenwerken gaat dat heel goed, maar met nieuwe bedrijven wordt dat lastiger om die verbindingen te maken. Ze zijn dan weleens verbaasd, zo van: "Oh, kan dat ook?".
 - Het zou prachtig zijn als we - zeker gezien de leeftijd van onze studenten - meer ingericht zouden zijn op: wat kunnen voor jullie doen. Er zijn veel mooie projecten, maar we kunnen veel meer. Ook veel meer met eerste en tweedejaars studenten.
6. Financiering van PGO en beperkende randvoorwaarden
- Ontzettend ingewikkeld om innovatieve open aanpakken bekostigd te krijgen omdat dat niet voldoende zekerheid geeft. Het is moeilijk te verantwoorden. Mogen experimenteren en mislukken zijn essentiële voorwaarden om te komen tot echte vernieuwing.
 - Subsidiering via andere bronnen dan de SIA. Samenwerking met andere domeinen.
 - Financiering onderzoek moet traditioneel stramen manier worden aangevraagd
 - Formulier van subsidieaanvraag is vaak niet gemaakt voor de aanvragen die de opleiding doet.
 - We lopen aan tegen de landelijke eisen (wet- en regelgeving ten aanzien van curriculum).

Omgeving; Hoe verhoudt dit onderzoek zich tot het Nederlandse en Europese innovatiebeleid? Welke bijdrage kan het leveren aan een versterking van het maatschappelijk verdienvermogen?

1. Internationale, nationale en regionale vraagstukken
 - De zoektocht is naar hoe je het belang van het PGO zichtbaarder kan maken. Invalshoek kan hierbij een meer internationale context zijn door grensoverschrijdende verbindingen te maken met andere instellingen. Het gaat hierbij om herkenbaarheid/ zichtbaarheid, maar ook om meer duiding te geven aan het onderzoek.
 - Je zou juist de internationale netwerken moeten gebruiken t.b.v. versterken eigen regio. Andere landen zijn met dezelfde vraagstukken aan de slag. Gebruik internationale studentenuitwisseling voor versterken van je netwerk en kennisdeling en versterking van je onderzoek.
 - Verbindingen met andere sectoren is belangrijk voor de student. Daarmee kunnen we als heo domein impact maken.
2. Rol en samenwerking Centres of Expertise
 - Veel CoE's zijn gericht op regionale vraagstukken. Dit botst soms met opleidingen die internationaal gericht zijn. Andere opleidingen hebben het al druk genoeg met nationaal en regionaal positioneren, laat staan dat ze zich ook Europees/internationaal moeten profileren.

Quadruple helix;

1. De rol van de burger
 - Betrekken van alle burgers (niet alleen hoogopgeleide) is ontzettend relevant.
 - Kloof verkleinen tussen burgers. Onderwijs en onderzoek met beide benen op de grond zetten. Waar is behoefte aan binnen de afspiegeling van de samenleving?
 - Er zijn veel mooie initiatieven. Vooruitkijken en het aangaan van langdurige samenwerking tussen burger, bedrijfsleven en student is belangrijk voor continuïteit. Kort cyclisch moet ingebouwd worden in lang cyclische samenwerking.
 - Kies voor een bottom-up benadering dat lijkt de sleutel voor duurzaam handelen.
 - Zorg voor eigenaarschap bij de burger en maak ze onderdeel van de kernteams.
2. De samenwerking met het MBO / practoraat
 - Hoe kun je het mbo onderwijs betrekken? Dat zou een oplossingsrichting kunnen zijn.
 - Er zijn samenwerkingsverbanden met de MBO, maar de onderzoekspoten zijn nog niet heel erg verankerd.
3. Leven lang leren
 - Levenlang ontwikkelen speelt steeds meer een belangrijke rol.
4. Kennisdeling
 - Uitdaging op verspreiding van onze kennis. Onderzoek voor een bedrijf of organisatie kan ook voor anderen interessant zijn bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid
 - Regionale onderzoekjournalistiek bevorderen, betrokken journalistiek waarbij burger wordt betrokken. Op het gebied van datajournalistiek lopen we nog achter.
 - Oprichten van gebiedscorporatie voor het oppakken van maatschappelijke zaken, waarbij alle partijen aan elkaar verbonden worden (regionaal ecosysteem)
 - Het vertrekpunt is hier de verbetering van de kwaliteit van het leven, het gaat niet alleen (meer) om het verbeteren van de omzet van het bedrijf. Dan zet je de burger meer centraal. Ook dit is een link naar impact, voor het effect dat je wilt hebben op de burgers van je land en je omgeving (zelfs impact voor 1 persoon kan ook veel betekenen).

Onderwijs;

1. Inhoud curricula
 - Datagericht leren in plaats van traditioneel. Onderzoekend vermogen, kritisch leren denken vanaf jaar 1 inbedden, daarna steeds complexere vraagstukken voorleggen.
 - Onderwijsperspectief. Wat is het Onderzoekend vermogen? HBO jurist wordt nog steeds gezien als een gemankeerde WO jurist.
 - Curriculum zou vrijer ingericht moeten worden en niet vaststaand voor een aantal jaren.
 - Regisseurschap is belangrijk voor het HEO. Als studenten zelf verbindingen zoeken met bedrijven, krijgen ze ook mogelijkheden om te werken in cross overs.
2. Masters en PD
 - Je haalt dan ook een ander type studenten (professional doctorates) binnen, dit kan een weerslag hebben op het bachelor onderwijs
 - Masters bij hogescholen zijn kleine opleidingen die niet altijd goed uitkunnen. Maar je kunt met deze masters wel iets doen wat lastiger is voor een universiteit, zoals interdisciplinariteit en wicked problems centraal stellen in je onderwijskundige en onderzoeksmatige aanpak. Bij een master gaat het dan over transferability: het probleem kan in meerdere bedrijven toegepast worden. Masterontwikkeling is daarbij een groeimodel wat onze sector HEO betreft: het levert een bijdrage qua mastergeschoolden waar gezien de toenemende complexiteit sterk behoefte aan is, en waar de universiteiten getalsmatig niet in kunnen voorzien.
 - Laten we eerst inzetten op goede masterontwikkeling en daarna uitbouw met de pd. Zonder goede masters, heeft de pd ook geen zin.
 - De bachelor zal altijd de grootste groep zijn, dus hier moet de grootste focus van PGO op liggen. In het HEO studeert maar 1,5% procenten aan een HEO master.
 - Inzake de masterontwikkeling zou het HEO moeten focussen op volwassen worden, investeren en uitbouwen van bestaande masters ipv inzetten op nieuwe masters.
3. Rol lector in het onderwijs
 - Ik ben wel een lector die voor de klas staat, maar het is niet de taak waar mijn directeur mij het meest voor prijst. Die ziet mij liever buiten subsidies en projecten binnenhalen. Lesgeven wordt niet gezien als een hoofdtaak. Onderwijs en onderzoek blijven twee aparte dingen, als je wilt dat dat samenwerkt dan moet je die grenzen ertussen zachter maken.
 - We hebben het te veel over lectoren en te weinig over studenten en de ontwikkelingen van studenten. Lector en onderwijs zijn daarbij faciliterend.
 - Ik zie ook een structureel probleem: als een lector voor de klas moet.
 - We hebben het te veel over lectoren en te weinig over studenten en de ontwikkelingen van studenten. Lector en onderwijs zijn daarbij faciliterend.
4. Rol student in het PGO
 - Niveau student voor Onderzoek. Wat door de lectoraten veel hoger wordt gevraagd dan de studenten die je daarvoor zou willen inzetten ten opzichte van het beroepenveld die weer te laag insteekt.
Wat is praktijkgerichtonderzoek? Opvoedende vanuit onderwijsinstellingen en kenniscentra wat kan je bijdragen aan dat werkveld. Wat voor type beroepsproducten kunnen we opleveren? Wat is onderzoek doen?
5. Rol docent-onderzoeker
 - Docent professionalisering in onderzoek is belangrijk.
 - Onderzoek gericht op kennisdeling (minder wetenschappelijk) en inzetten voor minoren.

6. Rol CoE's

- Obv de cijfers van Cornels zou je denken dat je meer lectoren aan zou moeten stellen. maar zo eenvoudig is het niet: je moet beter samenwerken met de CoE's.
- Er zijn al goede voorbeelden van samenwerking CoE en lectoraten/lectoren, waarbij er ook een duidelijke taakverdeling is afgesproken: de lector concentreert zich op het onderzoek en de CoE op de business development. Het een kan niet zonder het ander.

Conclusie

- Wat zijn de belangrijkste conclusies ?
- Welke gedachtes, bevindingen, uitgangspunten, beelden moeten we meenemen in de analyse en rapportage?

Hoe krijg je de lectoraten dichterbij krijgen dynamiek van die onderwijs? Onderwijs is de verbinder tussen de beroepspraktijk en die student.

Veel meer de vragende partij naar die lectoraten moeten zijn.

Dan nog een vraag welke rol heeft financiering daar dan eigenlijk bij? Omdat je als onderwijs juist experimenteerruimte nodig hebt.

Waar gaat het in de toekomst naar toe?

Docenten ook meer in die beweging kunnen duwen. Misschien sturend richting lectoraten.

- Geef focus aan het PGO met een duidelijke profilering per instelling of door samenwerking tussen lectoraten in de sector met regionale profielen. Maak daarmee de toegevoegde waarde van het PGO voor het economisch domein zichtbaar en transparant.
- Zorg voor meer continuïteit in het onderzoek door kortcyclisch en langcyclisch te combineren, en studenten het stokje te laten doorgeven
- Zet opleidingen meer in de lead door een eigen onderzoeksagenda en een samenwerking met de lector die een rol heeft in het onderwijs, professionalisering van de docent-onderzoekers en een uitgesproken rol voor de student vanuit de verschillende niveaus (AD/BA/MA/PD).
- Meer ruimte in de financiering vinden en vragen voor experiment, fouten mogen maken (student faillure) en nieuwe onderzoeksvormen als ontwerpend onderzoek.
- Interne processen hogescholen bekijken, zien waar de samenwerking met de praktijk meer open, dynamisch en benaderbaar kan. En waar structurele relaties kunnen ontstaan door samenwerkingsvormen als innovatiewerkplekken waar docenten, studenten en praktijk samenwerken. Ook mogelijke de rol van minoren hierin meenemen. En curricula meer actueel kunnen opbreken en laten meebewegen met de omgeving.
- Via studenten de verbinding met de praktijk vanuit onderwijs en lectoraten realiseren.
- Het delen van voorbeelden via een sector-breed digitaal platform kan helpen kennis te delen en duurzaam te maken.
- Vraagstukken als data-gedreven economie en de digitale economie, verduurzaming en circulariteit, maar ook nieuwe economische modellen tegenover de klassieke modellen in de opleidingen behoeven PGO en inbedding in het onderwijs. En hoe het HEO kan bijdragen aan de economische transitie.

- Opdracht aan onszelf: hoe zorgen we er als economische sector voor dat we de natuurlijke partner worden bij (onderzoeks)vragen uit het bedrijfsleven en hoe kunnen we de verbindende partij zijn tussen sectoren en vraagstukken.
- Rol en samenwerking Centres of Expertise is cruciaal voor een goed ecosysteem
- PGO moet een afspiegeling van de samenleving betreffen, ook de samenwerking met MBO-onderzoek is zeer relevant.
- Heldere rol en samenwerking tussen lector, docent, student, werkveld, CoE's en praktijk is cruciaal.